

PIŠE
**ANDREJ
PLENKOVIĆ**

Izbjeglička i migracijska kriza s Bliskog istoka, iz Afrike, srednje Azije i istočne Europe usmjerena je na EU jer ona simbolizira sigurno utočište i nadu normalnog života. Oko 60 milijuna ljudi na globalnoj razini je u pokretu, a u članice EU ove godine je pristiglo više od 500.000 ljudi. Istodobno sama Ukrajina trenutno skrbi o 1,4 milijuna prognanika. Kriza se proteklih tjedana manifestira i u Hrvatskoj - zasad samo kao tranzitnoj zemlji. Oko 130.000 ljudi prošlo je kroz Hrvatsku u bijegu od rata, radikalizma, ugroženosti, siromaštva i propalih država. Oni zaslužuju naše suosjećanje i solidarnost, koje je ključno načelo europskog projekta. Smatram da Hrvatska - koja je u Domovinskom ratu skrivila o gotovo milijun prognanika i izbjeglica - treba ljudski i solidarno pristupiti izbjegličkom valu, ali i odgovorno s pravnog i razumno sa sigurnosnog stajališta, što je i principijelan stav HDZ-a. Izrazito cijenim napore policije, DUZS-a, vojske, zdravstvenih službi, Crvenog križa, lokalnih vlasti, međunarodnih organizacija, ali i svih građana koji su se spontano uključili u pružanje pomoći izbjeglicama.

U krizi su identificirane tri razine problema: operativna, pravna i diplomatska. Premda se operativno stanje na terenu postupno konsolidiralo, bilo je razvidno da Vlada nije ispravno procijenila brzinu priljeva izbjeglica nakon izgradnje ograde na mađarsko-srpskoj granici i preusmjerenja izbjeglica prema Hrvatskoj nakon mjeseci korištenja rute Turska - Grčka - Makedonija - Srbija - Mađarska. Stoga je umjesto kriznog upravljanja i došlo do krizne improvizacije pa su u hodu nastajali planovi A, B, C... U pravnom pogledu neprovođenje adekvatne registracije izbjeglica nije u skladu s nacionalnim propisima, s europskom pravnom stečevinom ni s međunarodnim pravom. Propusnošću zelene granice Hrvatska treba paziti da ne izgubi vjerodostojnost kao budući čuvar schengenske granice, a za što joj je pri okončanju pregovora s EU osigurano 120 milijuna eura. U vanjskopoličkom pogledu kriza je u samo tjedan dana pokazala slabosti Vlade u diplomatskom djelovanju, jer nije uspostavila adekvatan dijalog sa susjednim državama niti je pokazala sposobnost da zajedno s njima pristupi rješavanju problema. Nedostatak koordinacije sa Slovenijom, političke napetosti s Mađarskom,

Najveća migracijska kriza od 1945. ima svoju globalnu, europsku i hrvatsku dimenziju. Stoga zahtijeva cjelovit pristup djelovanja EU, uključujući rješavanje problema na izvorištu - osobito zaustavljanje rata u Siriji

Susjedi će uvijek biti isti, a kriza će potrajati. Suradnja nam je jedino rješenje

Ključno je da EU zadrži jedinstvo i izbjegne podjele po modelu istok - zapad, jer bi nastavak tog trenda mogao imati ozbiljne posljedice po odnose među članicama

nepotrebna blokada prometa sa Srbijom i štetne posljedice za vlastito gospodarstvo izazvale su priličnu nevjericu i nezadovoljstvo u institucijama EU. Opća je ocjena da takvo ponašanje nije europski refleks. Nema dvojbe da je riječ o predizbornim potezima kojima se Vlada na odlasku želi prikazati kao velika zaštitnica nacionalnih interesa.

Predsjednik EK Juncker u svojem referentnom govoru o stanju Unije na plenarnoj sjednici EP-a u rujnu predložio je niz mjera za rješavanje izbjegličke krize, apelirajući na članice da

pokažu solidarnost i podijele odgovornost. Nadležni povjerenik za migracije Avramopoulos, koji je posjetio Hrvatsku, kontinuirano raspravlja o krizi sa zastupnicima. EP i Vijeće hitno su izglasali odluku za premještanje 160.000 izbjeglica iz Italije, Grčke i Mađarske. Iz Vlade za Hrvatsku predviđa objektivno prihvatljiv broj izbjeglica. Europski migracijski program odobren u svibnju sveobuhvatna je strategija koja odgovara na migracijske izazove. Mi, europski pučani, u tom smo pogledu već predložili povećanje sredstava za migracije u proračunu EU za 2016. (Frontex, EASO, Euro-pol, Eurojust, Cepol i FRA) u iznosu od 1,2 milijarde eura.

Ujedno smatramo da je sigurnosni aspekt migracijske krize relevantan. Samo kombiniranjem instrumenata vanjske politike i unutarnje sigurnosti, a osobito upravljanja granicama i bo-

U pravnom pogledu neprovođenje adekvatne registracije izbjeglica nije u skladu s nacionalnim propisima, s europskom pravnom stečevinom ni s međunarodnim pravom. Hrvatska mora biti vjerodostojan čuvar 'Schengena'

ljom razmjenom informacija, može se smanjiti sigurnosni rizik eventualnih pokušaja terorističkih skupina da zlorabe situaciju i ubace svoje pripadnike na teritorij EU.

Ulazak velikog broja ljudi u Grčku, Makedoniju i Srbiju, kao i činjenice da se u Siriji trenutno nalazi 8 milijuna prognanika, a u Turskoj, Libanonu i Jordanu 4 milijuna registriranih izbjeglica, upućuju na zaključak da najveći val izbjeglica vjerojatno tek predstoji. Zato su važni zaključci neformalnog Europskog vijeća, koje je u Strasbourgu predstavio

predsjednik Europskog vijeća Tusk. U njima se insistira na: rješavanju stvarnih uzroka izbjegličko-migracijske krize, daljnjem mobiliziranju sredstava, učinkovitoj kontroli vanjske granice EU, uspostavljanju "hotspotova", poštivanju zajedničke politike azila, Dublinske uredbe i 30-godišnjeg schengenskog acquisa, novčanoj pomoći Turskoj i drugim nečlanicama na jugoistoku Europe pod migracijskim pritiskom. Ovotjedni susret čelnika EU s turskim predsjednikom Erdoganom teži k odlučujućem dogovoru o strukturalnom prihvatu azilantata u

Turskoj i značajnoj pomoći EU. No, ključno je da EU zadrži jedinstvo i izbjegne podjele po modelu istok - zapad, jer bi nastavak tog trenda mogao imati ozbiljne posljedice po odnose među članicama i učvrstiti model egoističnih reakcija. Upravo na toj crti pred EP u srijedu su održali izlaganja njemačka kancelarka Merkel i francuski predsjednik Hollande koji su još jednom pozvali na europsku humanost i solidarnost.

UEP se promišljaju zakonski prijedlozi, koji uključuju stalni mehanizam premještanja tražitelja azila, zajednički popis sigurnih zemalja podrijetla te učinkovitu politiku povrata osoba ako ne ispunjavaju kriterije za dobivanje zaštite. Svi ti elementi bit će dio evolucije Zajedničkog europskog sustava azila, koji traži rješenje za kažnjavanje krijumčara, kao i pravu mjeru solidarnosti među članicama EU. Raspravlja se i o izmjeni Dublinske uredbe. Članice EU imaju pravo pojačati kontrolu vanjskih granica u okolnostima visokog priljeva izbjeglica. Učinjene iznimke moraju biti privremene i proporcionalne te unutar zakonskih okvira.

Uz sastanak na vrhu na Malti o migracijama 11. - 12. studenoga, za Hrvatsku je još važnija konferencija koja se jučer održala u Luksemburgu, posvećena izbjeglicama koje dolaze preko istočne mediteranske/balkanske rute. To je bila prigoda za artikuliranje pitanja suradnje članica EU i nečlanica koje se nalaze na toj ruti, uključujući nefunkcioniranje Schengena na granici između Grčke i Turske, kao i zalaganje za uspostavljanje europske granične i obalne straže koje bi štitile vanjske granice EU. Hrvatska treba zatražiti financijsku i stručnu potporu institucija EU te dogovor o modalitetima suradnje koji bi poštivali pravne okvire djelovanja i izbjegli logiku ponašanja "svatko za sebe". Susjedi će uvijek biti isti, a kriza će potrajati. Stoga sam uvjeren da je europska suradnja jedino rješenje.

Najveća migracijska kriza od 1945. ima svoju globalnu, europsku i hrvatsku dimenziju. Stoga zahtijeva cjelovit pristup djelovanja EU, uključujući rješavanje problema na izvorištu - osobito zaustavljanje rata u Siriji, pri čemu dominantnu ulogu treba imati odlučnija vanjska i sigurnosna politika, razvojna politika, kao i politika susjedstva s ojačanom sigurnosnom dimenzijom. Potrebno je potvrditi temelje europskog projekta koje migracijska kriza stavlja na kušnju: čuvanje vanjskih granica, slobodu kretanja i solidarnost. Za Hrvatsku je vitalan politički konsenzus ključnih aktera i institucija, jer se po nizu signala raspoloženje prema prihvatu izbjeglica u zemljama odredišta u zapadnoj Europi može promijeniti. A u tom trenutku Hrvatska ne smije biti zatečena.

* autor je potpredsjednik Odbora za vanjske poslove EP (HDZ/EPP)●